

Sygn. akt III AUa 373/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSO del. Tomasz Koronowski
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2018 r. w Gdańsku

sprawy S. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji S. L.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt IV U 713/17

1. oddala apelację;

2. zasądza od S. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUa 373/18

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z 6 września 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił S. L. prawa do emerytury w obniżonym wieku w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od decyzji wywiódł S. L. wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie zawnioskowanego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 7 grudnia 2017r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

S. L. urodził się (...) w S.. Po ukończeniu 16 roku życia, w okresie od (...) roku do 23 października 1975 roku, wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców.

W okresie od 24 października 1975 roku do 15 października 1977 roku S. L. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby S. L. ponownie powrócił do pracy w gospodarstwie rolnym swoich rodziców.

W okresie od 1 kwietnia 1982 roku do 30 czerwca 1991 roku (9 lat 2 m-ce i 29 dni) S. L. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. na stanowisku pracownika fizycznego w pełnym wymiarze etatu.

W trakcie tego zatrudnienia do obowiązków S. L. należało wykonywanie prac przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych - budowa odwodnień w wykopach i układanie drenów na głębokości około 2-3 metrów poniżej poziomu gruntu.

Następnie w okresach od 1 lipca 1991 roku do 14 grudnia 1991 (0 lat 05 m-cy 13 dni), od 9 marca 1992 roku do 22 grudnia 1992 roku (0-09-13), od 22 kwietnia 1993 roku do 30 listopada 1993 roku (0-07-08), od 11 kwietnia 1994 roku do 15 grudnia 1994 roku (0-08-04); od 10 kwietnia 1995 roku do 30 grudnia 1995 roku (0-08-20), od 15 kwietnia 1996 roku do 23 grudnia 1996 roku (0-08-08), od 20 marca 1997 roku do 31 grudnia 1997 roku (0-09-11) oraz od 9 marca 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku (0-09-22) zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na stanowisku pracownika fizycznego. Spółka zajmowała się początkowo po części jeszcze pracami melioracyjnymi, a z czasem gdy nie było już na nie zapotrzebowania na tynku, wykonywała roboty związane z układaniem sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłociągów, budową i remontem basenów i innych obiektów. W ramach zatrudnienia S. L. wykonywał prace związane z układaniem sieci wodociągowych, kanalizacji i ciepłociągów w wykopach (kopał rowy oraz przygotowywał dno pod drenaże lub pod ułożenie rurociągów, układał rurociągi, po których ułożeniu i zasypaniu, co robiono po części mechanicznie, zagęszczał podłoże przy pomocy zagęszczarki). Poza tym S. L. pracował przy układaniu studzienek kanalizacyjnych oraz innych pracach fizycznych, jakich potrzeba wynikała w trakcie realizacji inwestycji, m.in. w razie potrzeby wycinał drzewa czy krzewy jako pilarz a także wykonywał roboty tzw. ogólnobudowlane. S. L. pracował w brygadzie 2-3 osobowej jako brygadzysta.

S. L. był zarejestrowany Powiatowym Urzędzie Pracy w R. w następujących okresach: od 17 grudnia 1991 roku do 8 marca 1992 roku; od 23 grudnia 1992 roku do 21 kwietnia 1993 roku; od 1 grudnia 1993 roku do 10 kwietnia 1994 roku; od 15 grudnia 1994 roku do 14 kwietnia 1994 roku; od 3 stycznia 1996 roku do 14 kwietnia 1996 roku; od 24 grudnia 1996 roku do 19 marca 1997 roku; od 5 stycznia 1998 roku do 8 marca 1998 roku; od 4 stycznia 1999 roku do 7 marca 1999 roku oraz od 3 stycznia 2000 roku do 6 lutego 2001 roku, przy czym w okresach od 18 grudnia 1991 roku do 8 marca 1992 roku; od 24 grudnia 1992 roku do 21 kwietnia 1993 roku; od 2 grudnia 1993 roku do 10 kwietnia 1993 roku; od 16 grudnia 1994 roku do 9 kwietnia 1995 roku; od 4 stycznia 1996 roku do 14 kwietnia 1996 roku; od 29 grudnia 1996 roku do 19 marca 1997 roku; od 6 stycznia 1998 roku do 8 marca 1998 roku; od 12 stycznia 1999 roku do 7 marca 1999 roku oraz od 4 stycznia 2000 roku do 8 listopada 2000 roku był uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych.

S. L. w dniu 9 czerwca 2017 roku wywiódł wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę. W wyniku postępowania administracyjnego ustalono, iż S. L. na dzień złożenia wniosku legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 18 lat, 2 miesięcy i 23 dni, okresem nieskładkowym w wymiarze 28 dni oraz okresem uzupełniającym tj. pracy na roli w wymiarze 6 lat, 8 miesięcy i 9 dni co stanowi łączny staż sumaryczny 25 lat.

S. L. jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie złożył wniosku o przekazanie zgromadzonych środków na dochody budżetu Państwa.

Sąd Okręgowy wskazał, iż za spełnioną należy uznać wnioskodawcy przesłankę osiągnięcia wieku oraz osiągnięcia na dzień 1 stycznia 1999r. ogólnego stażu ubezpieczeniowego, od którego zależy prawo do emerytury w wymiarze 25

lat, o jakich mowa w art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej. Natomiast Sąd nie podzielił przekonania wnioskodawcy o spełnieniu przezeń pozostałych przesłanek warunkujących nabycie prawa do świadczenia. Mianowicie nie legitymuje się on wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Poza tym S. L. nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na jego rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Zdaniem Sądu I instancji, jako okres pracy w warunkach szczególnych należy uznać wnioskodawcy okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B. wynoszący łącznik 9 lat 2 m-ce i 29 dni. Zdaniem Sądu praca jaką wykonywał wówczas S. L. jako pracownik melioracyjny została wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia RM z 7.02.1983r. dział X poz. 1 tj. prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych. Wnioskodawca w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace pracownika fizycznego przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych. Natomiast organ rentowy słusznie zakwestionował okres zatrudnienia S. L. w Przedsiębiorstwie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na stanowisku pracownika fizycznego jako pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r., o których wspomniano we wstępnej części rozważań. Pracy wykonywanej wówczas przez wnioskodawcę nie można zakwalifikować do kategorii prac w szczególnych warunkach, albowiem w tym czasie wykonywał on różne obowiązki i czynności, spośród których tylko część mieści się w zakresie tego pojęcia (tj. praca przy układaniu rurociągów w głębokich wykopach). Mianowicie S. L. wykonywał prace w wykopach przy układaniu sieci grzewczej, wodociągowej i kanalizacyjnej, ale także, gdy nie było pracy tego rodzaju, wykonywał prace ogólnobudowlane, karczował teren, ciął pnie drzew i usuwał je z terenu budowy. Okoliczność, że poza pracą w głębokich wykopach, wykonywał on także inne rodzajowo czynności, w zależności od potrzeby pracodawcy, nie pozwala na uznanie jej za wykonywanie pracy w szczególnych warunkach. Nie jest bowiem dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 26 lipca 2016 r., II UK 304/15, Legalis).

Abstrahując od powyższego, Sąd Okręgowy dodał, że nawet jeśliby założyć, iż wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zarówno w (...) jak i w spółce (...), to i tak okresy tego zatrudnienia, po ich zsumowaniu, nie dają wymaganego co najmniej 15 letniego okresu, ale jedynie 14 lat 9 m-cy i 8 dni.

Sąd I instancji nie podzielił dalej stanowiska wnioskodawcy w przedmiocie uzupełnienia wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach okresem służby wojskowej, choć generalnie jest to dopuszczalne. Zdaniem Sądu jednak, aby okres służby wojskowej mógł być zakwalifikowany do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych muszą zaistnieć dodatkowe okoliczności, które w tym przypadku nie zaistniały. Sąd Najwyższy omawiając powyższą kwestię w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, zwrócił uwagę, że obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona ojczyzny, a zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa (art. 85 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). Ponadto konstytucyjna zasada demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2), zasada równości wobec prawa i zakaz dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), wymuszają na gruncie Konstytucji, będącej najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 Konstytucji RP), ustanawianie takich regulacji ustawowych lub dokonywanie wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wykluczają jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny.

W konsekwencji na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne są zawsze okresami składkowymi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej), bez potrzeby wypełnienia jakichkolwiek dalszych warunków, a w szczególności bez względu na to, czy okresy odbytej służby były poprzedzone stosunkiem pracy lub innym stosunkiem prawnym kreującym tytuł obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że okres czynnej służby wojskowej jest składkowym okresem ubezpieczenia dla każdego ubezpieczonego, który odbył taką służbę.

Dalej Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa, między innymi, żołnierzy zawodowych. Wprawdzie reguła ta bezpośrednio nie odnosi się do żołnierzy, którzy odbyli czynną służbę wojskową, ale nie jest ona prawnie obojętna przy dokonywaniu wykładni przepisów regulujących szczególne uprawnienia pracowników, którzy spełnili publicznoprawny obowiązek zasadniczej służby wojskowej pod rządem przepisów ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym. Zgodnie z art. 124 ust. 1 tej ustawy (z dnia 30 stycznia 1959 r.), zakład pracy, który zatrudniał pracownika w chwili powołania do czynnej służby wojskowej, obowiązany był go zatrudnić na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli pracownik najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej zgłosił swój powrót do pracy. Dopiero niezachowanie tego terminu powodowało rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa, chyba że nastąpiło z przyczyn od pracownika niezależnych (ust. 2). Zgodnie z wyraźnym brzmieniem art. 125 tej ustawy, pracownikowi, który zgłosił się do pracy w terminie określonym w art. 124 ust. 1 zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy, między innymi, w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień. Już wykładnia gramatyczna powołanych unormowań nie powinna nasuwać jakichkolwiek wątpliwości, że okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 124 i 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym, jednolity tekst: Dz. U. z 1963 r., nr 20, poz. 108 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej). Taką językową wykładnię zdecydowanie wzmacniają powołane wcześniej dyrektywy (zasady) konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu zasadniczej służby wojskowej przypadającego w okresie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia jako składkowego okresu pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych. Powyższe rozważania pozostają aktualne w odniesieniu do art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (w brzmieniu obowiązującym w czasie odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej), bowiem treść tego przepisu należy uznać za zbieżną z treścią omówionego przez Sąd Najwyższy art. 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r.

Reasumując powyższe, okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania u pracy w szczególnych warunkach zalicza się do stażu pracy wymaganego do prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia (por. wyroki Sądów Apelacyjnych : w Łodzi z 30.03.2017r. III AUa 432/16; w Lublinie z 23.03.2017r. III AUa 1099/16; w Gdańsku z 29.12.2016r. III AUa 1382/16; w Białymstoku z 3.12.2014r. III AUa 904/14; wyrok Sądu Najwyższego z 26.03.2014r. w sprawie II UK 540/13 i inne).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd I instancji podkreślił, iż odwołujący zarówno przed jak i po powołaniu służby wojskowej pracował w gospodarstwie rolnym rodziców co w konsekwencji powoduje, że powyższego okresu nie można zaliczyć do zatrudnienia w szczególnym charakterze.

Nadto, Sąd Okręgowy wskazał, iż S. L. jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie złożył wniosku o przekazanie środków, jakie zgromadził na rachunku OFE, na dochody budżetu państwa. Ubezpieczony nie złożył takiego wniosku ani we wniosku o świadczenie ani też w późniejszym toku postępowania przed organem, ani też przed Sądem, mimo kilkukrotnych pytań Przewodniczącego składu w tym zakresie.

W świetle powołanych okoliczności, Sąd I instancji stwierdził, iż S. L. nie spełnił przesłanek do nabycia spornego świadczenia, co w pełni uzasadnia odmowę jego przyznania. Ponieważ odwołanie okazało się w całości niezasadne, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd I instancji oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości i wnosząc o zmianę wyroku poprzez przyznanie powodowi emerytury oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich błędną wykładnię, co doprowadziło do oddalenia odwołania.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że świadkowie w sposób jednoznaczny potwierdzili, że jego praca była w szczególnych warunkach pomimo, a nadto, że Sąd nie zaliczył mu okresu służby wojskowej pomimo, że jest to dopuszczalne. Nadto wnioskodawca wskazał, iż nie zgadza się jako członek Otwartego Funduszu Emerytalnego, aby jego pieniądze w nim zgromadzone zostały przekazane na dochody budżetu Państwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy było kumulatywne spełnienie przez wnioskodawcę S. L. przesłanek przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie ustalonych faktów. W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPIUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podstawą prawną żądania emerytury w wieku niższym niż wymagany dla mężczyzn wiek 65 lat jest w przypadku wnioskodawcy przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ustawa emerytalna), zgodnie z którym ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej (60 lat - § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 1.01.1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25-letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej dotyczy zatem wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 1.01.1999 r. już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku emerytalnego.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy zakwestionował spełnienie przez wnioskodawcę przesłanek co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz przekazanie środków zgromadzonych na rachunku otwartego funduszu emerytalnego na dochody budżetu Państwa. Organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy żadnego okresu pracy do tego stażu.

Sąd I instancji po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach rentowych oraz po przesłuchaniu wnioskodawcy i świadków R. D. oraz S. M., zaliczył wnioskodawcy stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat 9 miesięcy i 8 dni. W rezultacie Sąd I instancji oddalił odwołanie

wnioskodawcy, wskazując, iż nie spełnia on przesłanki 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych (przed wejściem w życie ustawy, czyli przed 1 stycznia 1999 r.) oraz nie przekazał środków zgromadzonych na rachunku otwartego funduszu emerytalnego na dochody budżetu Państwa.

Wnioskodawca w apelacji domagał się do doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej od 24 października 1975 roku do 15 października 1977 r. oraz podnosił, że nie zgadza się na przekazanie jego środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu Państwa.

W pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga, iż nie było spornym, iż wnioskodawca posiadał środki na rachunku OFE oraz nie złożył wniosku o przekazanie ich na dochody budżetu Państwa. Art. 184 § 2 ustawy emerytalnej jednoznacznie zaś stanowi, iż jest to jedna z przesłanek uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury. Skoro więc wnioskodawca, co niesporne, przesłanki tej nie spełnił, już sama ta okoliczność uniemożliwia mu przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Podkreślenia wymaga, iż ubezpieczeni nie mają generalnego obowiązku przekazywania swoich środków z OFE na rachunek budżetu Państwa. Pamiętać jednak należy, iż prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 i 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc przepisy regulujące to prawo należy interpretować w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Jeśli zatem ubezpieczony decyduje się skorzystać z dobrodziejstwa emerytury wcześniejszej niż w powszechnym wieku emerytalnym, zgodnie z dyspozycją art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej, wniosek taki musi złożyć.

Sąd I instancji trafnie także nie uwzględnił wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika jasno, iż okres służby wojskowej może zostać ubezpieczonemu zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych tylko wówczas, jeżeli wnioskodawca okres ten przypada bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia warunkach szczególnych.

W uchwale z 16 października 2013 r. (II UZP 6/13, Lex nr 1385939) Sąd Najwyższy stwierdził, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”. W uzasadnieniu tego stanowiska, wyrażono m.in. pogląd, że podstawy zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych (szczególnym charakterze), należy poszukiwać nie tylko w przepisach normujących prawo do świadczeń, a więc obecnie w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale w tym zakresie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową, tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), które regulowało w sposób szczegółowy uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni po zwolnieniu ze służby zgłosił powrót do zakładu pracy i w wyniku tego podjął w nim zatrudnienie. W myśl § 5 ust. 1 tego rozporządzenia żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przepisów tych wynika, że - pod warunkiem w nim wskazanym - okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby. Jeśli było to zatrudnienie wymienione w art. 11 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, to również okres służby wojskowej uważany był za takie samo zatrudnienie, a żołnierz był traktowany jak pracownik wykonujący pracę wymienioną w powołanym przepisie.

Zgodnie zaś z poglądem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z dnia 5 sierpnia 2014 r. (I UK 442/13, niepubl.), również żołnierzowi, który przed służbą nie był zatrudniony (w żadnym zakładzie pracy), a po zwolnieniu

w ciągu 30 dni przystąpił do wykonywania zatrudnienia, uznanego za zatrudnienie w warunkach szczególnych, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r., nr 44, poz. 318 ze zm.), „czyli wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie”.

W przedmiotowej sprawie bezspornym zaś było, iż wnioskodawca zarówno przed jak i po odbyciu służby wojskowej pracował na gospodarstwie rolnym rodziców. Skoro więc wnioskodawca zarówno przed odbyciem służby wojskowej jak i po jej odbyciu nie pracował w warunkach szczególnych, ale w gospodarstwie rolnym rodziców, to okres służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych nie może mu zostać zaliczony. Okres zaliczony mu przez Sąd Okręgowy nie jest zaś wystarczający do uznania, iż posiada on 15 lat stażu w warunkach szczególnych.

Reasumując, stwierdzić należało, iż Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy, jak w punkcie 1 sentencji.

W punkcie 2 wyroku zgodnie z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, poz. 1804) w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika, orzekł o kosztach postępowania drugoinstancyjnego w ten sposób, że zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 240 złotych.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SSO del. Tomasz Koronowski